

ขึ้นทะเบียน “กวางเครือ” เป็นสมุนไพรควบคุม : ผู้จัดการ

แพทย์แผนไทยจับมือแพทย์ทางเลือกเปิดเวทีพากษ์ร่างกฎกระทรวงก่อนชงเรื่องเสนอรัฐมนตรีกรณีสู่ “กวางเครือ” เป็นสมุนไพรควบคุม เพื่อประกาศใช้ตาม พ.ร.บ. คุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ.2542

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เปิดเวทีพากษ์ (ร่าง) ประกาศกระทรวงสาธารณสุขสูงสุดท้าย ก่อนเสนอรัฐมนตรีลงนามชุกวางเครือเป็นสมุนไพรควบคุม เพื่อประกาศใช้ตาม พ.ร.บ. คุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ.2542 โดยมี นายแพทย์วิชัย ไชคิวิวัฒน์ อธิบดีกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เป็นประธานเปิดการประชุมสัมมนา เรื่อง “สมุนไพรควบคุมกวางเครือ” พร้อมผู้ร่วมประชุมทั้งนักวิชาการ ทั้งภาครัฐและเอกชน นักกฎหมาย ผู้ประกอบโรคศิลปะด้านการแพทย์แผนไทย และผู้บริหารงานที่เกี่ยวข้อง

น.พ.วิชัย กล่าวว่า เนื่องจาก พ.ร.บ. คุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. 2542 กำหนดให้กระทรวงสาธารณสุขสามารถประกาศควบคุมสมุนไพรได้ตามที่เห็นสมควร จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสมุนไพรที่สมควรประกาศเป็นสมุนไพรควบคุม มีจำนวน 9 ชนิด ได้ข้อสรุปว่า สมุนไพร กวางเครือ จัดเป็นสมุนไพรอยู่ในข่ายควรประกาศและควบคุม จึงได้จัด (ร่าง) ประกาศดังกล่าวขึ้น โดยให้นักวิชาการต่างๆ ตลอดจนองค์กรพัฒนาเอกชนร่วมเสนอความคิดเห็นผลกระทบ ข้อดีและข้อเสียของการประกาศสมุนไพรกวางเครือเป็นสมุนไพรควบคุม เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ.2547 ผลจากที่ประชุมได้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการจัดทำ (ร่าง) ประกาศดังกล่าว และก่อนที่จะนำเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขลงนามในประกาศ จึงได้ประชุมสัมมนาวิชาการขึ้นในวันนี้เพื่อจะได้ประกาศให้กวางเครือเป็นสมุนไพรควบคุมตาม พ.ร.บ. คุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ.2542 อย่างเหมาะสมในด้านต่างๆ เช่น คุ้มครองไม่ให้กวางเครือสูญพันธุ์ คุ้มครองสิทธิประโยชน์จากสมุนไพรกวางเครือให้ตกแก่คนไทยและประเทศไทย ส่งเสริมให้มีการพัฒนาและขยายพันธุ์อย่างเหมาะสม

“กวางเครือ เป็นสมุนไพรที่มีค่าต่อการศึกษาหรือการวิจัย มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ และอาจสูญพันธุ์ได้ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองและส่งเสริมการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนมีการจัดระบบการจัดเก็บข้อมูลและการแบ่งปันผลประโยชน์ให้เหมาะสมแก่ชุมชน”

ทางด้าน ดร.ธนิศ ชังถาวร นักกฎหมาย ศูนย์พันธุ์วิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ กล่าวถึงปัญหาของการ (ร่าง) ประกาศว่า การออกกฎหมายจะต้องสะท้อนถึงเจตนารมณ์ ต้องทำให้เกิดได้ และต้องเคลียร์ให้เข้าใจกันทุกฝ่าย ซึ่งนักกฎหมายมักจะออกกฎหมาย เราต้องออกเพื่อคุ้มครอง ต้องรักษาผลประโยชน์แก่ชุมชนอย่างแท้จริง

“อย่างในสหรัฐอเมริกา มักจะคิดว่าสิ่งที่จะวิจัยนั้นต้องดู 3 สิ่ง คือ วัตถุประสงค์ ภูมิประเทศ และ เทคโนโลยี แบบ Bioprospection และเราต้องผลักดันให้เกิดสิทธิบัตร เครื่องหมายทางการค้า แต่ปัญหา ในขณะนี้ที่เราตกเป็นรองต่างชาติ ก็คือ ทางชุมชนนั้นยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องสัญญา เพราะใน บางครั้งบริษัทต่างชาติที่จะเอาสมุนไพรของเราไปทำยาหรือเครื่องสำอางนั้นมักจะนำสัญญาที่มีเนื้อหาที่ เยอะมาก ทำให้เราขาดความรอบคอบ และส่วนใหญ่คนมักมองแค่ 2 ที่ คือ จำนวนเงิน และที่ลงชื่อ นี่คือ ปัญหาที่สำคัญ” ดร.ธนิตกล่าว

การนำกวาวเครือไปทำเครื่องสำอางนั้น ผศ.ดร.พรธนิภา กฤษณาพงษ์ อาจารย์มหาวิทยาลัยแม่ ฟ้าหลวง กล่าวถึงการจะนำกวาวเครือผลิตเป็นเครื่องสำอางว่า เราต้องทำสมุนไพรของไทยให้เป็นที่ยอมรับ จากสถาบันต่างๆ เพื่อให้คนได้รู้จักสมุนไพรของไทยมากขึ้น และเป็นการบ่งบอกถึงศักยภาพของไทยที่มี ความสามารถผลิตเครื่องสำอางที่ได้รับมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ “สมุนไพรกวาวเครือ” นั้นเราต้องทำให้ต่างประเทศรู้จักมันเหมือนดังเช่นคนทั่วโลกรู้จักโสมว่าเป็นพืชของเกาหลี ซึ่งจริงๆ มี กวาวเครือมากถึง 60 ชนิด แต่ที่เรานำมาใช้ประโยชน์มากที่สุด และรู้จักดีคือกวาวเครือขาว ซึ่งให้ฮอร์โมน เพศหญิง ซึ่งมักจะนำมาทำเป็นเครื่องสำอาง ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของการกิน หรือใช้ทาบนผิวหนัง ซึ่งจะ ช่วยให้มีผิวพรรณกระจับ และเราต้องมีการทดสอบทั้งด้านความเป็นกรด หรือต่าง ผลกระทบด้านอื่นๆ เพื่อให้ได้รับการยอมรับจาก ทางสถาบันต่างๆ เช่น BOI, GMP, HALAL เพื่อเป็นการยกระดับสมุนไพรไทย”

ด้านองค์กรเอกชนพัฒนา กล่าวว่า “การปลูกสมุนไพรจะทำให้ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มขึ้น เห็นว่าทาง ภาครัฐควรแบ่งโซนนิ่งในการปลูกกวาวเครือให้ชัดเจน เพื่อป้องกันการบุกรุกสมุนไพรที่ขึ้นตาม ธรรมชาติซึ่งนับวันจะหาได้ยากขึ้น เพราะประโยชน์ของมันมีมาก ดังนั้นนายทุนหัวโสมมักจะหาประโยชน์ จากธรรมชาติเสมอ ซึ่งคิดว่าคนไทยคงจะไม่อยากให้กวาวเครือตกเป็นของชาติใดอีก เหมือนกับเปล้าน้อยที่ ญี่ปุ่นได้จดสิทธิบัตรเป็นของเขา แต่มาใช้พื้นที่ในประเทศไทยที่ประจวบคีรีขันธ์ปลูกอยู่ โดยใช้ทั้งแร่ธาตุ ของเรา พื้นดินของเรา และเราคนไทยยังปลูกให้เขา ซึ่งเป็นเรื่องที่เราต้องห่วงแหน และดันสมุนไพรเราไป ระดับโลก และเมื่อถึงระดับโลกแล้ว ชุมชนเองต้องไม่ถูกกลืนไปด้วย”

ทางด้านการค้าการผลิต นายวัชรพงษ์ พงษ์สมบูรณ์ ตัวแทนภาคเอกชน กล่าวว่า “การควบคุม น้ำหนักของกวาวเครือนั้นควรจะต้องแก้ไข เพราะน้ำหนักกวาวเครือแห้งแค่ 120 กิโลกรัม และกวาวเครือสด แค่ 1,200 กิโลกรัมมันมันน้อยไป เพราะว่าการขนส่งหากขนส่งน้ำหนักน้อยก็จะเสียค่าขนส่งแพง และควร ส่งเสริมการเพาะปลูกกวาวเครือนี้เป็นสิ่งที่ดี เพราะว่าความต้องการนั้นมีสูง จึงอยากจะทำให้เพิ่มการ ควบคุมน้ำหนักของกวาวเครือให้สูงขึ้นด้วย จะเป็นผลดีต่ออุตสาหกรรม”

ส่วนข้อเสนอแนะอื่นๆ นั้นทางผู้เข้าร่วมประชุมในครั้งนี้ยังต้องการให้ประกาศฉบับนี้นั้นควบคุมให้ แน่นหนากว่านี้ เช่น การกำหนดฤดูเก็บเกี่ยวของผลกวาวเครือด้วย เพราะว่าสารสำคัญในกวาวเครือนั้นจะ ออกมากในช่วงเดือนธันวาคมถึงเดือนมกราคม ซึ่งหากเก็บผิดฤดูนั้นสารสำคัญจะหายไป 100 เท่าเดียว

น.พ.วิชัยยังกล่าวอีกว่า “หลังจากที่เราได้ประชุมกันในวันนี้ เราได้ข้อสรุปเพิ่มเติมถึงเรื่องสมุนไพรรักษาโรคผิวหนังชนิดนี้ คือ

1. จะต้องประสานงานร่วมกับกระทรวงการเกษตร ให้เกิดความเข้าใจกับการวิจัยและเรื่องทรัพย์สินทางปัญญา
2. ความชัดเจนในการแบ่งปันผลประโยชน์แก่ชุมชน และทำคู่มือในการแนะนำ
3. กลไกในคดีที่มีปัญหา เราต้องตั้งทีมที่ปรึกษา เจ้าหน้าที่หน่วยงาน โดยให้ส่วนกลางรับผิดชอบ และให้นักวิชาการเข้ามาช่วย
4. บทลงโทษของเจ้าหน้าที่ที่นำความลับทางการวิจัยไปเผยแพร่จำเป็นต้องได้รับการลงโทษ โดยนายทะเบียนต้องรักษาผลการวิจัยอย่างเคร่งครัด
5. การส่งออกจะต้องมีทะเบียน การวิจัยจะต้องขออนุญาต มีการทำแบบฟอร์ม
6. มีการกำหนดฤดูกาลเก็บเกี่ยว ดังเช่น การประมง เพื่อป้องกันสารสำคัญหายไป ซึ่งหลังจากที่(ร่าง)ประกาศฉบับนี้ได้ออกมาเสร็จสมบูรณ์แล้ว คิดว่าสมุนไพรรักษาโรคผิวหนังชนิดอื่นๆ ก็จะได้รับ การคุ้มครองเช่นเดียวกัน เพื่อเป็นการรักษาผลประโยชน์แห่งชาติ

แหล่งที่มา : ผู้จัดการออนไลน์ 17 พฤษภาคม 2548 10:14 น.